



## Fylkesmannen i Oppland

---

Miljøverndepartementet  
Postboks 8013 Dep  
0030 Oslo

Deres referanse  
Vår referanse 2009/1438- 432.0 RBO  
Saksbehandler Kjersti Moltubakk, tlf. 61 26 62 47

Dato 22.05.2009

### **Forskrift om kart, stadfestet informasjon, kommunalt planregister og arealformål - Høringsuttalelse**

Vi viser til høringsbrev fra Miljøverndepartementet av 26. februar 2009 med oversendelse av forskrift om kart, stadfestet informasjon, kommunalt planregister og arealformål. Den nye forskriften skal erstatte gjeldende forskrift om kart og stadfestet informasjon av 10. mai 2004, og vil i det vesentlige videreføre innholdet som gjelder kart og plankart. I tillegg inneholder forskriften bestemmelser om kommunalt planregister og bestemmelser om arealformål i tråd med den nye plandelen av plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen har følgende merknader til de enkelte deler av forskriften:

#### **Kapittel 1 Fellesbestemmelser**

##### **§ 2 Definisjoner**

Paragrafen inneholder definisjoner på en del sentrale begreper av betydning for forskriftens virkeområde. I tillegg til begrepene som er nevnt, bør *planregister* defineres. Dette er særlig viktig i og med at *planarkiv* er definert. Forskjellen mellom planregister og planarkiv må klargjøres, og det må klart framgå at disse skal dekke forskjellige funksjoner og behov. Samspillet mellom planregister og planarkiv bør også beskrives, eventuelt i veiledning til forskriften.

Forskriften kan forenkles og gjøres mer presis ved at man i § 2 også definerer hva som menes med kartgrunnlag, offentlig kartgrunnlag, bakgrunnskart og geodata, alternativt bruker færre betegnelser i forskriften. Det er viktig at definisjonene i § 2 omhandler alle kart- og geodatabetegnelsene som benyttes i forskriften.

Begrepene som brukes i forskriften bør være entydige og brukes konsekvent. Det er behov for en gjennomgang av hele forskriften med tanke på å få en konsistent og entydig begrepsbruk.

##### **§ 4 Arkivering av årsversjoner**

Forskriften setter krav om at kommunen ved utgangen av året skal arkivere årssett av kartgrunnlaget og planregisteret, og åpner for at kommunen etter avtale kan overlate arkiveringen til staten. I merknadene til forskriften står det at: *"Arkivkopi av digitalt kartgrunnlag bør både være i form av en fullverdig digital kopi i henhold til gjeldende SOSI-standard, og som kartblad i digitalt dokumentformat eller på papir. Både SOSI-fil og kartbladene må være arkivbestandige og i et godkjent arkivformat."*

Fylkesmannen er i utgangspunktet positivt til arkivering av plandata som ledd i å kartlegge endringer i arealforvaltningen over tid, og få fram arealstatistikker mm.

Forskriftens krav til lagring av årssett av kartgrunnlag vil imidlertid kreve betydelig mer ressurser enn i dag både i form av personell, tid og ikke minst it-systemer. Det er også verdt å merke seg at kartgrunnlaget kan endre seg mer eller mindre kontinuerlig gjennom året. Vedlikehold av kartdata

skjer som et ledd i kommunens saksbehandling (byggesak, kartforretninger o.a.). Fylkesmannen mener det må inn bedre spesifisering av omfang og format for arkiveringen.

Vi vil ellers bemerke at arkivering av kartgrunnlag på papir bør være unødvendig.

## **Kapittel 2 Det offentlige kartgrunnlaget**

### **§ 5 Etablering og tilgang til det offentlige kartgrunnlaget**

I paragrafens andre avsnitt heter det at digitalt kartgrunnlag skal følge produktspesifikasjonen for felles kartdatabase (FKB) eller annen tilsvarende spesifisering fastsatt av kommunen.

Fylkesmannen vil bemerke at kommunens mulighet til selv å fastsette spesifikasjoner, kan være problematisk i forhold til utveksling av data. Vi foreslår i stedet at forskriften setter krav om at digitalt kartgrunnlag skal følge nasjonalt fastsatte standarder og være i henhold til gjeldende geodatanplan for området.

### **§ 7 Krav om å levere data i digital form**

Fylkesmannen støtter forskriftens forslag om at kommunen kan kreve at den som fremmer forslag til reguleringsplan skal levere geodata i digital form.

### **§ 8 Krav til kartleggingen**

Forskriften bør ikke ha henvisninger av typen FKB-A, FKB-B og andre tekniske begreper, da dette er begreper/forkortelser som kan endres over tid, jfr. FKB-B1 og FKB-B2 som har vært i bruk i en periode på 2000-tallet.

## **Kapittel 3 Fremstilling av arealplan**

### **§ 9 Krav til arealplan og plankart, kodeverk, nasjonal arealplan-ID mv.**

Forskriften setter krav om en entydig nasjonal identifikasjon for arealplaner, ved at planene gis navn og en entydig nasjonal arealplan-ID bestående av kommunenummer og et unikt tilleggsnummer. En slik identifikasjon er påkrevet for at kommunale planregistre kan sammenstilles på regionalt og nasjonalt nivå. Ved endring av planer, skal nasjonal arealplan-ID tilføyes en bindestrek og et unikt løpenummer som referanse til endringen.

Fylkesmannen mener at det må klargjøres når i planprosessen ID-nummeret skal fastsettes; ved oppstart, ved første gangs offentlig ettersyn eller ved vedtak av plan. Dette har sammenheng med at det forutsettes at digitalt planregister skal gi oversikt over både gjeldende planer og pågående planarbeid.

Systemet med at planendringer skal knyttes opp til opprinnelig arealplan-ID gjennom bruk av bindestrekeferanse, er i utgangspunktet positiv. Vi ser imidlertid at det er behov for presiseringer og veiledning for å få en ensartet praksis i oppfølging av et slikt system. En problemstilling ved endring av vedtatt plan, er at nye planforslag ofte har en annen avgrensning av planområde enn gjeldende plan. Det kan for eksempel være slik at nytt planforslag bare dekker et delområde av gjeldende plan, eller at planforslaget går ut over gjeldende plan og kommer inn på en annen arealplan-ID. Det vil være behov for veiledninger med eksempelmateriale for hvordan slike tilfeller skal løses.

I tredje avsnitt heter det at plankart skal være i vedtatt målestokk. Fylkesmannen vil bemerke at tallfesta målestokk av typen 1:50 000 har mest relevans for papirversjon av plankart. For digitale plankart må en slik målestokkbetegnelse knyttes til et konkret utskriftsformat, og her vil bruk av målestokklinjal på kartet være mer hensiktsmessig. Denne forskjellen bør framgå av forskriften.

### **§ 10 Krav til digital arealplan**

Forskriften setter krav om at digital arealplan skal presenteres som et entydig plankart, der plandataene skal angi de enkelte områdene som separate og entydige objekter kodet i samsvar med den til enhver tid gjeldende "SOSI produktspesifisering for digitalt planregister og arealplan".

I merknadene til forskriften står det at det også vil være mulig å produsere plankart med dataassistert konstruksjonsverktøy (DAK) under visse forutsetninger, selv om det påpekes at bruk av slike verktøy gjør det vanskelig å tilfredsstille forskriftens krav om entydighet. Videre foreslås det at: *"En løsning på dette kan være at kommunen etter avtale aksepterer DAK-data som kun omfatter linjeinformasjon."*

Den siste setningen kan ikke være særlig hensiktsmessig, da det vil kreve store ressurser å kode objektene på en slik måte at de kan integreres i kommunens eget planregister, og deretter distribueres og integreres i andre systemer. Vi foreslår at denne setningen strykes.

#### **§ 11 Endelig vedtatt plan, planarkiv, o.a.**

Forskriften setter krav om at når kommuneplanens arealdel er vedtatt av kommunestyret med rettsvirkning, skal ett eksemplar på papir eller godkjent digitalt arkivformat, sendes til Miljøverndepartementet, fylkesmannen, fylkeskommunen og berørte statlige fagmyndigheter.

Tilsvarende krav om oversending er ikke satt for vedtatte reguleringsplaner. Dette innebærer at reguleringsplaner må innhentes enten fra den enkelte kommunes planregister, evt. annen innsynsløsning på internett, eller i papir når embetet har behov for det i sin behandling. For fylkesmannsembetene og andre offentlige organer må det være en forutsetning at vi får gratis tilgang til reguleringsforslagene, og til vedtatt plan i forbindelse med vår rolle som høringsinstans og klagesaksbehandler.

### **Kapittel 4 Kommunalt planregister**

#### **§ 12 Etablering, innhold m.v.**

Forskriften setter krav om at alle kommuner skal ha et planregister enten som en enkel planoversikt, eller et mer avansert digitalt planregister. Fylkesmannen mener det bør være et mål at alle kommuner etablerer et digitalt planregister innen rimelig tid, og at dette følges opp gjennom overordna handlingsplaner. Digitalt planregister vil være et vesentlig bidrag til å øke kvaliteten i planprosessen for impliserte parter bl.a. ved å gi oversikt over gjeldende planer og pågående planarbeid.

Data som er ført inn i digitalt planregister, skal være egnet for anvendelse til statistikkformål. Fylkesmannen ser det som positivt at det er lagt opp til at planbasen kan brukes til direkte eller indirekte rapportering til KOSTRA og andre nasjonale baser.

Et digitalt planregister vil sannsynligvis bli et svært omfattende register. Fylkesmannen stiller spørsmål ved om det er en langsiktig, rasjonell løsning at kommunene håndterer dette på egen hånd, eller om det vil være mer fornuftig både ressurs- og kompetansemessig å organisere dette som et nasjonalt register, jf. matrikkelen.

Dersom det ikke opprettes et nasjonalt planregister, må det sørges for gode kontrollrutiner og kvalitetssikring for å opprettholde homogene data.

#### **§ 13 Innsyn og utlevering av data frå digitalt planregister**

Forskriften fastsetter at alle har rett til gratis innsyn i kommunens planregister, og at kommunen skal sørge for at informasjon fra digitalt planregister er elektronisk tilgjengelig for innsyn i form av søke- og visningstjenester via Internett.

Forskriftens gratisprinsipp gjelder innsyn i planregisteret, men det er uklart om også den konkrete tilgangen på dokumenter og datafiler er gratis. Det må sikres at fylkesmannsembetene og andre offentlige organer får gratis tilgang til både reguleringsforslag og vedtatte planer i forbindelse med vår rolle som høringsinstans og klagesaksbehandler.

#### **§ 14 Oppdatering og forvaltning**

I forskriften heter det at opplysninger om nye vedtak skal føres inn i planregisteret straks vedtaket er fattet. For å få entydig forståelse, bør begrepet "straks" erstattes med en konkret frist.

*for*   
Kristin Hille Valla

*for*   
Runa Bø  
plankoordinator

Kopi: Oppland fylkeskommune